

Schoolondersteuningsprofiel (SOP)

**Rijswijks Lyceum / Van
Vredenburg College (20CQ04)**

2024

Van Vredenburgweg 425
2284 TA Rijswijk Zh

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 2 Onze school & passend onderwijs
  - 2.1 Algemene gegevens
  - 2.2 Visie
  - 2.3 Onderwijs en ondersteuning
  - 2.4 Ondersteuning aan onze leerlingen
- 3 Ondersteuningsmogelijkheden van onze school
  - 3.1 Specialisten
  - 3.2 Voorzieningen
  - 3.3 Onderwijsaanbod
  - 3.4 Fysieke ruimten
  - 3.5 Protocollen
  - 3.6 Leerkrachtvaardigheden
- 4 Organisatie van de ondersteuning
  - 4.1 Ondersteuningsroute binnen de school
  - 4.2 Samenwerking met kern- en ketenpartners
  - 4.3
  - 4.4
- 5 Bijlage

1. Inleiding

Passend onderwijs

Alle kinderen verdienen een passende plek in het onderwijs. Zij hebben recht op onderwijs dat hen uitdaagt en rekening houdt met hun behoeften. Kinderen gaan, als het kan, naar het regulier onderwijs. Soms is er speciaal onderwijs nodig voor leerlingen die dáár het best op hun plek zijn. Zo worden ze zo goed mogelijk voorbereid op een vervolgopleiding en op een plek in de samenleving.

Voor leerlingen die dat nodig hebben, werkt de school samen met organisaties die in en rond de thuissituatie jeugdhulp bieden.

Inhoud van dit document

Deze rapportage beschrijft de visie op ondersteuning van de school, de ondersteuningsmogelijkheden die de school biedt om passend onderwijs te verzorgen en de ontwikkeldoelen die de school zichzelf stelt. Daarmee heeft dit document ook een functie voor het samenwerkingsverband, en voor ouders.

Rol samenwerkingsverband en school

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen een passende plek krijgen, hebben scholen regionale samenwerkingsverbanden gevormd. In deze samenwerkingsverbanden werken het regulier en het speciaal onderwijs samen. De scholen in het samenwerkingsverband maken afspraken over onder andere de begeleiding en ondersteuning die alle scholen in de regio kunnen bieden en over welke leerlingen een plek kunnen krijgen in het speciaal onderwijs. Ook maakt het samenwerkingsverband afspraken met de gemeenten in de regio over de inzet en afstemming met jeugdhulpverlening.

Ouders melden hun kind aan bij de school van hun keuze en de school kijkt welke ondersteuning het kind nodig heeft en wat de mogelijkheden van de school zijn. Deze rapportage kan ouders een handvat bieden in de keuze van een school doordat het een beeld geeft van de ondersteuning die de school aan hun kind zou kunnen bieden. Of de school voor hun kind de juiste plek is zal altijd uit een individueel gesprek over de behoeften van het kind blijken. Dit hangt namelijk niet alleen af van de aanwezige ondersteuning, maar ook van de specifieke capaciteiten en de ondersteuningsbehoeften van het kind.

Totstandkoming van dit document

Dit document is tot stand gekomen op basis van een online vragenlijst. De school heeft geformuleerd welke ondersteuning mogelijk is, vanuit welke visie en met welke doelen.

2. Onze school & passend onderwijs

2.1 Algemene gegevens

Gegeven	Antwoord
Invuldatum	november 2023
Naam van onze school	Rijswijks Lyceum / Van Vredenburg College
Onderwijstype	Voortgezet onderwijs (VO)
Naam van ons schoolbestuur	Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden
Naam samenwerkingsverband	SWV Zuid Holland West
Onderwijsniveaus onderbouw	HAVO HAVO / VWO Leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) MAVO MAVO / HAVO VMBO BL VMBO KL VWO - Atheneum VWO - Gymnasium
Anders, namelijk	2 jarige brugklassen: BL, BL/KL, KL/MAVO, MAVO/HAVO, HAVO,VWO, Gymnasium
Onderwijsniveaus bovenbouw	HAVO Leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) MAVO VMBO BL VMBO KL VWO - Atheneum VWO - Gymnasium
Leerjaren	Bovenbouw Onderbouw

2.2 Visie

Ons onderwijsconcept

Traditioneel/regulier onderwijs

Toelichting op onderwijsconcept

Onze leidende principes zijn:

- een betekenisvolle plek
- succeservaringen
- leren van en met elkaar
- hoge verwachtingen
- persoonlijk leiderschap

Onze missie is:

Jongeren met gelijke talenten verdienen evenveel kansen op een succesvolle onderwijsloopbaan, ongeacht hun achtergrond, hun thuissituatie of de plek waar zij opgroeien.

Onze visie:

Wij ondersteunen en stimuleren onze leerlingen om hun talenten te ontwikkelen op cognitief, sociaal en persoonlijk gebied.

We zien de school als een minisamenleving waarbinnen leerlingen en collega's met elkaar leren en succeservaringen opdoen. De vraag "wat heb jij nodig om succesvol te zijn?" staat hierbij voor iedereen centraal.

We hebben hoge en positieve verwachtingen van onze leerlingen, collega's en partners en zorgen voor een optimale leer- en werkomgeving om dit mogelijk te maken. Daarbij bieden we ruimte voor persoonlijk leiderschap.

Onze visie op passend onderwijs

In onze aanpak staat de vraag centraal: "Wat heb jij nodig om succesvol te zijn op school?"

Dat geldt ook voor het Passend Onderwijs.

We bekijken samen met de leerling en ouders wat er nodig is om een diploma te halen.

We bieden zo veel als mogelijk ondersteuning op school.

Ook hierbij zijn de leidende principes:

- Betekenisvolle plek
- Succeservaringen
- Leren van en met elkaar
- Hoge verwachtingen
- Persoonlijk leiderschap

2.3 Onderwijs en ondersteuning

Kenmerkend voor onze leerlingen

Veel van onze leerlingen komen uit Den Haag. Wij geven dus les aan leerlingen die opgroeien in de grote stad in een internationale omgeving.

Sterke punten in onze ondersteuning

- Elke afdeling heeft een coördinator passend onderwijs.
- De school heeft een eigen orthopedagoog die diagnostisch onderzoek uitvoert en kortdurende (preventieve) ondersteuning biedt
- Het stroomschema Leerlingondersteuning is onze leidraad om er voor te zorgen dat de ondersteuningsbehoefte van een leerling gezien wordt en passende hulp ingezet kan worden.
- Inzet van coaches op school voor kortdurende trajecten zodat een leerling zijn persoonlijke doelen kan behalen.
- Inzet van ambulante begeleiding voor leerlingen die langdurig behoefte hebben aan structuur en ondersteuning.
- Inzet van Catwise Leerlingbespreking zodat iedere leerling gerichte feedback krijgt op de brede ontwikkeling en daarin eigenaarschap neemt
- Faalangstreductietraining
- De inzet van schoolmaatschappelijk werk op school
- Specialisten in begeleiding van (hoog)begaaftde leerlingen
- Remedial teaching
- GePersonaliseerd Leren (GPL) biedt ondersteuning en uitdaging op cognitief, sociaal en persoonlijk gebied.
- Betrokken mentoren
- Onderwijsassistenten

Grenzen aan onze ondersteuning

Wij kunnen aan leerlingen die een zeer gespecialiseerde ondersteuning nodig hebben geen passende onderwijsplek bieden. Dit zijn leerlingen die door ons doorverwezen worden naar het VSO of een andere voorziening waar aan hun ondersteuningsbehoefte voldaan kan worden.

Het betekent dat wij leerlingen met deze problematiek **niet** kunnen begeleiden:

Gebied	ondersteuningsbehoefte
cognitieve ontwikkeling	leerling met een (zeer) ernstig disharmonisch intelligentieprofiel
	leerling met een (ernstige) verstandelijke beperking IQ < 65
	leerling met (zeer) ernstige geheugenproblemen
leren	leerling met (zeer) ernstige leerachterstanden op twee gebieden (begrijpend lezen en rekenen > 50%
	leerling met leerachterstanden doordat zij korter dan 2 jaar in Nederland zijn (ISK leerlingen)
gedrag	leerling die geen grenzen kent
	leerling die geen autoriteit erkent
	leerling die de veiligheid aantast

	leerling die zeer ernstig storend gedrag in het onderwijsproces vertoont
	leerling die zeer ernstig verzuimt en weigert naar school te gaan
	leerling die een combinatie van leer- en gedragsproblemen laat zien
sociaal emotionele ontwikkeling	leerling die geen contact kan leggen
	leerling die ernstig autistisch is
	leerling die zich ernstig agressief gedraagt t.o.v. personeel en medeleerlingen
	leerling die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertoont
	leerling met ernstige verslavingsproblematiek
Lichamelijke situatie	leerling die doof is
	leerling die blind is
	leerling die niet in staat is tot eigen lichamelijke verzorging

Onze ambities en ontwikkeldoelen voor de ondersteuning

Wij willen dat elke leerling zich optimaal kan ontwikkelen op cognitief, sociaal en persoonlijk gebied. In onze aanpak gebruiken we de vraag: 'Wat heb jij nodig om succesvol te zijn?'. Onze ambitie is om de komende jaren een breed aanbod te realiseren van algemeen vormende activiteiten om de belevingswereld en het netwerk van onze leerlingen uit te breiden en hun sociaal en cultureel kapitaal te vergroten. Het ondersteuningsaanbod zal hier op aangepast worden.

3. Ondersteuningsmogelijkheden van onze school

Onze school heeft diverse ondersteuningsmogelijkheden beschikbaar voor onze leerlingen. In paragraaf 3.1 tot en met 3.3 zijn overzichten weergegeven van de aanwezige ondersteuning.

Legenda

Op de school aanwezig

Centraal beschikbaar voor de school via het bestuur

Centraal beschikbaar voor de school via samenwerkingsverband of derden

3.1 Specialismen

Binnen ons schoolteam zijn voor verschillende functies (taak)uren toegewezen om ondersteuning aan onze leerlingen te bieden en tegemoet te komen aan hun specifieke onderwijsbehoeften. Deze zijn hieronder weergegeven.

De onderstaande lijst toont de specialisten die ingezet kunnen worden voor leerlingen die hier behoefte aan hebben.

Specialisten	Op de school	Via het bestuur	Via het SWV of derden
Aandacht functionaris huiselijk geweld			
Aandacht functionaris radicalisering			
Adviseur passend onderwijs			
Decaan / loopbaanbegeleider			
Docent-coach leerlingen met (kenmerken van) hoogbegaafdheid			
Docent-coach minder begaafde leerlingen			
Expert op het gebied van LZ/LG			
Gedragsspecialist			
Gedragswetenschapper			
Leerlingbegeleider			
Orthopedagoog			
Taal-/leesspecialist			
Trainer faalangstreductie			
Trainer sociale vaardigheden			
Vertrouwenspersoon			

Verzuimcoördinator			
Anders, namelijk	Op de school	Via het bestuur	Via het SWW of derden
Veiligheidscoördinator			
Leerplichtambtenaar			
Schoolarts en jeugdverpleegkundige			

Toelichting specialisten

De anti-pestcoördinatie wordt gedaan door de coördinatoren Passend Onderwijs.

3.2 Voorzieningen

De onderstaande lijst toont de voorzieningen die beschikbaar zijn voor leerlingen die hier behoefte aan hebben. Deze voorzieningen zijn veelal gericht op groepen leerlingen met een vergelijkbare ondersteuningsbehoefte.

Voorziening	Op de school	Via het bestuur	Via het SWW of derden
Begeleiding in kleine groepjes			
Bovenschoolse voorziening (OPDC / rebound)			
Time-in/time-out voorziening (met begeleiding)			

Anders, namelijk	Op de school	Via het bestuur	Via het SWW of derden
Orthotheek			
Coaches			
Ambulant begeleiders			

Toelichting voorzieningen

De coaches verzorgen kortdurende trajecten waarbij zij samen met de leerling in tien weken werken aan een goede leer- en werkhouding.

De coaches doen ambulante begeleiding. Dit is een traject waarbij de leerling ondersteund wordt bij het leren en werken op school en langer nodig is dan 10 weken.

Wij zetten een ambulant begeleider in voor leerlingen met specifieke problematiek zoals: ASS of medische problematiek die vraagt om extra ondersteuning.

3.3 Onderwijsaanbod

De onderstaande lijst toont het onderwijsaanbod dat beschikbaar is voor leerlingen die hier behoefte aan hebben. Het onderwijsaanbod betreft hier een methodiek en/of aanpak die is geïntegreerd in het onderwijsprogramma en de leerlijnen van de school, of geïntegreerd kan worden na constatering van een ondersteuningsbehoefte van een leerling.

Onderwijsaanbod	Op de school	Via het bestuur	Via het SWV of derden
Aanbod (ernstige) rekenproblematiek			
Aanbod extra uitdaging			
Aanbod lees- en spellingzwakte en dyslexie			
Aanbod NT2			
Aanbod studievaardigheden, plannen/organiseren of leren leren			
Aanbod versterken sociaal-emotionele ontwikkeling en welzijn			
Aanbod versterken sociale vaardigheden en de weerbaarheid			
Aanbod versterken van de motoriek			
Preventief signaleren op leerontwikkeling			
Preventief signaleren op sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag			
Vakgerichte ondersteuning			
Vakspecifieke examentraining			
Anders, namelijk	Op de school	Via het bestuur	Via het SWV of derden
schooltaallessen			

Toelichting onderwijsaanbod

Schooltaallessen worden gegeven aan alle leerlingen in klas 1 en 2, waarmee de (academische) woordenschat wordt versterkt en uitgebreid.

3.4 Fysieke ruimten

Verder zijn onderstaande fysieke ruimten binnen onze school aanwezig om aan specifieke ondersteuningsbehoefte tegemoet te komen. Het gaat ook om de aanpassingen in onze school die fysieke toegankelijkheid en daarmee deelname aan het onderwijs voor leerlingen met een fysieke beperking mogelijk maken.

Fysieke ruimten

Ruimte voor één op één begeleiding

Ruimte met individuele werkplekken

Lift

Ruimte voor een time-out

Prikkelarme werkplek of stilteruimte

Anders, namelijk ...

Praktijklokalen/-voorzieningen keuken

3.5 Protocollen

De onderstaande lijst toont de protocollen die we binnen onze school gebruiken. Het betreft handelingsrichtlijnen waarmee onze school voorbereid is om snel te kunnen handelen in voorkomende gevallen.

Protocol	Status
Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	Actief toegepast
Protocol anti-pestten	Actief toegepast
Protocol dyslexie	Actief toegepast
Protocol gedrag / sociale veiligheid	Actief toegepast
Protocol medisch handelen	Actief toegepast
Protocol meer- en hoogbegaafdheid	Actief toegepast
Protocol schorsen en verwijderen	Actief toegepast
Protocol voorkomen schoolverzuim en thuiszitters	Actief toegepast

3.6 Leerkrachtvaardigheden

De onderstaande lijst toont de leerkrachtvaardigheden op onze school. Het betreft een zelfoordeel van de school op de indicatoren voor handelingsgericht werken (HGW). Handelingsgericht werken is een methodische aanpak voor het bepalen en organiseren van de ondersteuning die een leerling nodig heeft. De mate waarin een school handelingsgericht werken realiseert, bepaalt mede in hoeverre de school passend onderwijs aan een leerling kan bieden.

De percentages in de eerste tabel zijn een optelling van de scores op de individuele indicatoren. In de tweede tabel zijn de scores per indicator weergegeven.

Legenda vaardigheden

#	Aantal indicatoren
N	Nog niet ontwikkeld
I	In ontwikkeling
O	Ontwikkeld
V	Ver ontwikkeld

Leerkrachtvaardigheden	#	N	I	O	V
Handelingsgericht werken	14	0 %	0 %	100 %	0 %

Indicator HGW	Score
Onze leraren zijn zich bewust van de grote invloed die zij op de ontwikkeling van hun leerlingen hebben.	Ontwikkeld
Onze leraren reflecteren op de samenhang tussen leerling, leraar, groep en stof om de onderwijsbehoeften te begrijpen en daarop af te stemmen.	Ontwikkeld
Onze leraren werken samen met ouders. Ze betrekken hen als ervaringsdeskundige en partner bij de analyse en het bedenken en uitvoeren van de aanpak.	Ontwikkeld
Onze leraren verkennen en benoemen concreet de onderwijsbehoeften van leerlingen (o.a. door observatie, gesprekken en het analyseren van toetsen).	Ontwikkeld
Onze leraren creëren eigenaarschap van het leerproces bij hun leerlingen.	Ontwikkeld
Onze onderwijs- en begeleidingsstructuur is voor iedereen duidelijk. Er zijn heldere afspraken over wie wat doet, waarom, waar, hoe en wanneer.	Ontwikkeld
Onze leraren reflecteren op het eigen handelen en het effect daarvan op het gedrag van leerlingen, ouders, collega's.	Ontwikkeld
Onze leraren geven vorm aan het onderwijs op basis van SMART-doelen op korte en langere termijn (in plaats van een vastgestelde methodiek).	Ontwikkeld
Onze leraren maken (eigen) keuzes in aanbod en aanpak om passend te arrangeren op onderwijsbehoeften.	Ontwikkeld

Onze leraren evalueren systematisch en periodiek hun leer- en ontwikkeldoelen en stellen deze indien nodig bij.	Ontwikkeld
Onze leraren kunnen reflecties inzichtelijk maken met een door de school gekozen instrumentarium.	Ontwikkeld
Onze leraren gaan in hun houding en gedrag nadrukkelijk uit van wat wel kan (ondanks belemmeringen).	Ontwikkeld
Onze leraren doen actief aan collectieve reflectie op de keuzes en het eigen handelen en dat van collega's.	Ontwikkeld
Onze leraren werken planmatig en cyclisch aan de leer- en ontwikkeldoelen voor de groep, subgroepjes en mogelijk individuele leerlingen.	Ontwikkeld

4. Organisatie van de ondersteuning

Om de gewenste ondersteuning te bieden aan onze leerlingen kennen we een ondersteuningsroute binnen onze school en werken we samen met externe organisaties.

4.1 Ondersteuningsroute binnen de school

Inrichting ondersteuningsroute

We beginnen met de inzet van de basisondersteuning. Hierin werken mentor, vakdocent en coördinator passend onderwijs samen.

Als blijkt dat de ondersteuningsvraag van de leerling groter is, dan bespreekt de coördinator passend onderwijs de leerling in het JES overleg.

Met onze ketenpartners (schoolondersteuner, schoolarts, schoolmaatschappelijk werker, de koppelgenoot en de leerplichtambtenaar) kijken we wat de mogelijkheden zijn om de leerling verder te helpen.

Er wordt een gesprek georganiseerd waarbij met de leerling en de ouders bepaald wordt wat de doelen zijn en wat er gedaan gaat worden om deze te bereiken.

In volgende gesprekken wordt bekeken of de doelen zijn bereikt. Er kunnen dan nieuwe doelen opgesteld worden of afspraken gemaakt worden om de doelen die nog niet behaald zijn, wel te halen.

De coördinator passend onderwijs koppelt de resultaten terug aan het JES.

Ondersteuningsteam

Onze school werkt met een ondersteuningsteam. Een ondersteuningsteam is een deskundig team dat bij elkaar komt om leerlingen te bespreken die extra ondersteuning nodig hebben.

Ons ondersteuningsteam bestaat in ieder geval uit de:

- Deskundige van het samenwerkingsverband
- Ondersteuningscoördinator
- Directie, team- of afdelingsleider
- Schoolmaatschappelijk werker
- Jeugdhulpprofessional

Ons ondersteuningsteam komt minimaal 12 keer per jaar bij elkaar.

4.2 Samenwerking met kern- en ketenpartners

Onderwijssector

Onderstaande lijst laat zien met welke onderwijssectoren onze school samenwerkt.

Onderwijssector

Hoger onderwijs (hbo/wo)

Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

Regulier basisonderwijs (bao)

Regulier voortgezet onderwijs (vo)

Speciaal basisonderwijs (sbo)

Voortgezet speciaal onderwijs (vso)

Keten- / Kernpartner

Onderstaande lijst laat zien met welke partners onze school samenwerkt. Deze partnerorganisaties bieden gespecialiseerde ondersteuning of hulp in en rond de thuissituatie, voor opvoeding, gezondheid of veiligheid. Deze samenwerkingsrelaties bepalen mede in hoeverre de school in staat is om ondersteuning af te stemmen met overige hulp.

Keten-/kernpartner

Adviseur passend onderwijs / consultant van het SWV

Centrum Jeugd en gezin (CJG)

Jeugdgezondheidszorg (JGZ incl. schoolarts)

Jeugdhulpverlening

Leerplichtambtenaar

Lokale overheid/gemeente

Schoolmaatschappelijk werk / gezinswerker

5. Bijlage

Overzicht specialisten

In dit hoofdstuk vind je een overzicht van alle specialisten met de bijbehorende definitie die gehanteerd wordt in de vragenlijst van Perspectief op School.

Specialist	Definitie
Beeldcoach en/of video-interactie-begeleider	Een deskundige die is bedoeld om leraargedrag te verbeteren door middel van persoonlijke begeleiding of het bespreken van video opnamen.
Begeleider passend onderwijs	De begeleider passend onderwijs richt zich op het leerproces en de ondersteuningsvragen van leerlingen en leraren.
Dyscalculiespecialist	Een dyscalculiespecialist is een deskundige in het signaleren van dyscalculie bij leerlingen en het opstellen van een accurate aanpak.
Dyslexiespecialist	Een dyslexiespecialist is een deskundige in het signaleren van dyslexie bij leerlingen en het opstellen van een accurate aanpak.
Fysiek specialist (zoals motorisch remedial teacher)	Een deskundige die extra onderwijshulp verleent in het kader van de bewegingsopvoeding. Zij richten zich op de ontwikkeling van het bewegingsgedrag van het kind.
Gedrag / sociale vaardigheden specialist	Een sova-specialist is een deskundige die helpt in de ontwikkeling van vaardigheden die betrekking hebben op de omgang met anderen. Bij sociale vaardigheden horen onder andere: inzicht hebben in de ander, goed kunnen luisteren, aandacht hebben voor andermans gevoelens en conflicten oplossen.
Jonge kind specialist	Een deskundige die zich heeft gespecialiseerd in de ontwikkeling en behoeften van het jonge kind.
Logopedist	Een logopedist in het onderwijs is een paramedicus die preventie, zorg, training en advies biedt met betrekking tot de primaire mondfuncties (zuigen, slikken en kauwen), het gehoor, de stem, de taal en de spraak.
Meer- en hoogbegaafdheid specialist	Een deskundige in het begeleiden van leerlingen met een aanleg om tot uitzonderlijke prestaties te komen.
Minder- en laagbegaafdheid specialist	Een deskundige die zich bezig houdt met leerlingen die minder dan gemiddeld begaafd zijn.
NT2-specialist	Een specialist op het gebied van Nederlandse taalverwerving voor leerlingen met een anderstalige achtergrond.
Ondersteuningsadviseur / gedragswetenschapper	De ondersteuningsadviseur kenmerkt zich als een gedragswetenschapper met brede kennis van de school, die bijdraagt aan de ontwikkeling van leerlingen met gedragsproblemen. Zij coachen hierin vaak leraren, ambulante begeleiders en anderen. Veelal is dit een psycholoog of orthopedagoog.
Orthopedagoog	De orthopedagoog maakt voor mensen met ontwikkelings, leer- en gedragsproblemen een behandel- en begeleidingsplan dat hun situatie kan verbeteren. Zodoende probeert de orthopedagoog ervoor te zorgen dat zij de hulp krijgen die het beste bij hun karakter en problemen aansluit, met als doel hun ontwikkeling te optimaliseren en hun

	participatiekansen te maximaliseren. Orthopedagogiek is dus een specialisatie in het wetenschappelijk onderwijs.
Psycholoog	Een psycholoog is een professioneel deskundige in de psychologie, de wetenschap die zich bezighoudt met het innerlijk leven (kennen, voelen en streven) en het gedrag van de mens.
Reken-/wiskunde-specialist	Een reken- en wiskundespecialist is een deskundige in het signaleren van reken- en wiskunde problemen bij leerlingen en het opstellen van een accurate aanpak.
Taal-/leesspecialist	Een taal- en leesspecialist is een deskundige in het signaleren van taal- en leesproblemen bij leerlingen en het opstellen van een accurate aanpak.
Interne begeleiding	Een deskundige die zich bezig houdt met coördinerende, begeleidende en innoverende taken op school.
Leerlingbegeleiding	Een deskundige die leerlingen met problemen bijstaat, adviseert of doorverwijst.
Remedial teaching	Een deskundige die hulp verleent aan leerlingen met leerproblemen of gedragsstoornissen (zoals faalangst).
Zorgcoördinatie	Een deskundige die zich bezig houdt met coördinerende, begeleidende en innoverende taken op school.